

۱ - تعریف رشته و مقطع مربوطه

دکتری تخصصی رشته سلامت در بلایا و فوریت ها (Ph.D.) Health in Emergencies and Disaster
این رشته، برنامه آموزشی بین رشته ای از علوم سلامت است که به تبیین مراحل چهارگانه کاهش آسیب، آمادگی، پاسخ و بازیابی در بلایا و فوریتها (اعم از طبیعی، انسان ساخت و بیولوژیک)، با هدف حفظ و ارتقاء سلامت جسمی، روانی و اجتماعی، و مدیریت آن در سطوح مختلف می پردازد.

۲ - تاریخچه

قربانیان بلایا و سوانح و حوادث غیر مترقبه ای که تعداد آنها بیشمار و قدمت آنها به اندازه ی قدمت و تاریخ بشر است. پس از ظهور علم مدیریت و توانمند شدن بشر به ابزارهای موثر آن، مدیریت بلایا نیز از دو سه دهه اخیر به عنوان یک شاخه از این علم در جهان قد علم کرده است و با طرح رویکرد علمی مقابله با بلایا باعث ایجاد اطمینان خاطر بیشتری در جوامع بشری در این زمینه شده است. کارگاهها و سمینارها و همایش های علمی با موضوعات مرتبط با مدیریت بحران و دوره های فوق لیسانس و دکتری مدیریت بحران در همین چند دهه اخیر به شکل دوره های جدید و متنوع آموزشی مطرح و به عنوان یکی از شاخه های نوپای علم مدیریت به تربیت مدیران و کارشناسان آگاه و متخصص و ورزیده در زمینه های مختلف و متنوع مدیریت سلامت در بلایا و فوریت ها پرداخته است.
رخداد پیاپی بلاهای طبیعی در سرزمین ما ایران و ورود موج عظیم پناهندگان کشورهای مجاور و بروز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، اگر چه صدمات جانی و خسارت های مالی فراوانی را به ما تحمیل کرده است، اما باعث کسب تجربه و شکل گیری ساز و کارهای مدیریت و کاهش خطر بلایا در نظام اجرایی از یکسو و روشن تر شدن ضرورت رویکرد علمی به مسائل و مشکلات مرتبط با بلایا، به جای آزمون و خطاهای مکرر از سوی دیگر گردید.
برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت در کشور که با موضوعات متنوعی در زمینه بلایای طبیعی و انسان ساز و شیوه های مختلف مدیریت و کاهش خطر بلایا برای گروههای هدف متفاوت، توسط سازمان های مختلف (داخلی و بین المللی) برنامه ریزی و برگزار شد، نمایانگر این نیاز درک شده از سوی مراجع مختلف دست اندرکار می باشد.

۳ - ارزشهای لحاظ شده (Values).

با توجه به تاکید فراوان و ارزش بسیاری که تعالیم ارزشمند مذهبی و دینی ما برای حفظ و نجات جان یک انسان (به منزله حفظ و نجات جان همه ی انسان ها) قایل است و همچنین تاثیر به سزایی که مدیریت مطلوب و صحیح شرایط بحرانی، بر حفظ و صیانت از ارزشهای والای انسانی می گذارد؛ آموزش این رشته و شاخه از علم را می توان قدمی ارزشمند به سوی نهادینه کردن اخلاق انسانی و ارزش های اسلامی و مذهب مقدس اسلام دانست. در این برنامه با بهره گیری از فناوری های مدرن تاکید بر بکارگیری اصول اخلاقی در کلیه مراحل مدیریت علمی و اقتصادی و اجتماعی بلایا و کاهش خطر آن می باشد.

۴- رسالت (Mission)

رسالت این رشته، ظرفیت سازی نیروی انسانی حال و آینده بخش سلامت کشور به منظور آموزش، پژوهش و مدیریت علمی و صحیح سلامت در بلایا و فوریت ها و کاهش خطرات و آسیب های بالقوه و احتمالی ناشی از آن است. بطور اختصاصی این دوره در صدد است تا:

- دانش آموختگانی را تربیت کند که از دانش و توانایی کافی برای آموزش و پژوهش در زمینه مدیریت و کاهش خطر بلایا برخوردار باشند و با تولید شواهد علمی به مدیران سلامت در حل مشکلات، تصمیم گیری سیاست گذاری یاری رسانند.
 - دانش آموختگانی را تربیت کند که قادر به برنامه ریزی، سیاستگذاری، حل مشکلات و رهبری در مدیریت و کاهش خطر بلایا باشند.
 - مدرسین مورد نیاز دانشگاه ها در زمینه مدیریت بلایا را برای هدایت آموزشی و پژوهشی دانشجویان تربیت کند.
- ارزش افزوده فارغ التحصیلان این دوره میتواند بسیار قابل توجه باشد، بطوریکه با ارتقاء دانش، مهارت و شواهد علمی آمادگی و مدیریت خطر در نظام سلامت نه تنها بار مرگ و صدمات ناشی از بلایا و فوریتها در جامعه و کارکنان و نیروی انسانی سلامت کاسته خواهد شد بلکه از نظر اقتصادی نیز نظام سلامت با دارا بودن ظرفیت فنی مدیریت اقدامات سازه ای و غیرسازه ای از آسیب در حین بلایا مصون خواهد ماند.

۵- چشم انداز رشته (Vision)

دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته سلامت در بلایا و فوریت ها طی ۱۰ سال آینده معتبرترین نظام آموزشی منطقه در این زمینه تخصصی خواهد بود. دانش آموختگان این دوره نه تنها ظرفیت نیروی انسانی متخصص را در استانهای کشور ارتقاء خواهند داد، بلکه ارائه خدمات در بلایا را نیز با تربیت مدیران کارآمد و تدوین شواهد علمی معتبر و کمک به مدیریت دانش، ارتقاء خواهند بخشید.

دانش آموختگان دکتری تخصصی مدیریت سلامت در بلایا و فوریت ها تفکر و رویکرد علمی و کاربردی را در جامعه و بخشهای مختلف سیستم دست اندرکار سلامت جامعه در بلایا و فوریتها نهادینه خواهند نمود، به تحلیل وضعیت سلامت جامعه و تعیین کننده های موثر آن در بلایا و فوریتها می پردازند و به مسئولان در تحلیل وضعیت، استخراج مشکلات و تصمیم گیری مبتنی بر شواهد با توجه به هزینه اثربخشی، کمک میکنند. در این راستا با بررسی علل و زمینه های موثر بر ایجاد معضلات سلامتی مربوط به بلایا و فوریتها، به عنوان مشاور و راهنمای سیاستگذاران و برنامه ریزان در سطوح ملی و منطقه ای، ایشان را به سمت طراحی برنامه های عملیاتی و استراتژیک و اتخاذ سیاستهای سلامتی در مراحل پیشگیری و کاهش آسیب آمادگی، مقابله و بازسازی هدایت خواهند نمود.

۶- اهداف کلی (Aims)

هدف اصلی برنامه تربیت نیروی انسانی در سطح دکتری تخصصی (Ph.D.) به منظور ارائه خدمات مرتبط با نظام سلامت در بلایا و فوریتها در زمینه های زیر می باشد:

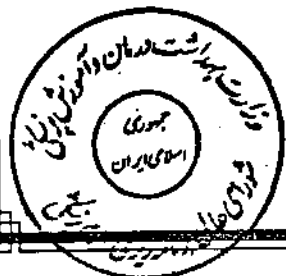
- ظرفیت سازی نیروی انسانی حال و آینده بخش سلامت کشور برای آموزش، پژوهش، سیاستگذاری و مدیریت خطر بلایا و فوریتها
- برآورده نمودن نیازهای علمی بخش سلامت کشور برای مدیریت و کاهش خطر تهدیدهای طبیعی، انسان ساخت و بیولوژیک (فوریت های سلامتی)
- کمک به مداخلات برای کاهش آسیب پذیری و خطر پیامدهای سوء سلامتی در بلایای طبیعی و انسان ساخت و فوریت ها
- افزایش سهم جمهوری اسلامی ایران در تولید علم و مدیریت دانش آمادگی و کاهش خطر بلایا و فوریت ها در سطح منطقه و جهان
- توسعه همکاری علمی با مراکز آموزشی و تحقیقاتی داخل کشور و همچنین سایر کشورها و سازمانهای بین المللی با رعایت قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران

۷- نقش دانش آموختگان در نظام سلامت (Role definition)

دانش آموختگان دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته سلامت در بلایا و فوریت ها دارای نقش های پژوهشی، آموزشی، مدیریتی، خدماتی و مشاوره ای خواهند بود.

۸- وظایف حرفه ای دانش آموختگان (Task Analysis)

- پژوهشی:
 - ✓ مشارکت در تولید و انتشار دانش آمادگی، پاسخ، بازیابی و کاهش آسیب مخاطرات طبیعی و انسان ساخت و بیولوژیک در بخش سلامت از طریق طراحی، اجرا و انتشار نتایج پژوهش های کاربردی و پایه در زمینه های نامبرده. همچنین با طرح سوالات پژوهشی به شکل گیری و اجرای طرح های پژوهشی در راستای حل مشکلات اجرایی مدیران او سیستم ها کمک نمایند.
- آموزشی:
 - ✓ آموزش مباحث مختلف مرتبط با سلامت در بلایا و فوریت ها، به دانشجویان رشته های مختلف
 - ✓ آموزش مباحث مختلف مرتبط با سلامت در بلایا و فوریت ها، به دست اندرکاران نظام سلامت در سطوح مختلف
 - ✓ طراحی، تدوین و ارزیابی برنامه های آموزشی مرتبط با سلامت در بلایا و فوریت ها، به عموم جامعه
- مدیریتی:
 - ✓ مدیریت کاهش آسیب، آمادگی، پاسخ و بازسازی در بلایا و فوریت ها در (تمام سطوح) در نظام سلامت
- خدماتی:
 - ✓ ارائه و انجام وظایف اداری و کارشناسی در سطوح مختلف نظام سلامت

• مشاوره ای:

- ✓ کمک به طراحی و مدیریت برنامه های سلامت در بلایا و فوریت ها
- ✓ کمک و مشاوره در سیاستگذاری های سلامت مرتبط با بلایا و فوریت ها
- ✓ مشاوره در مراحل مختلف طرحهای تحقیقاتی مرتبط با موضوع مدیریت سلامت در بلایا و فوریت ها
- ✓ کمک به مدیریت و مشاوره در تصمیم سازی های مرتبط با بلایا و فوریت ها در سطوح فراسازمانی و فراملی

۹- استراتژی های کلی آموزشی

در این دوره از ترکیب استراتژی های آموزشی استاد محور و دانشجو محور بهره گرفته میشود. لیکن به منظور اطمینان از بهره وری حداکثر، تاکید برنامه بر استراتژی های دانشجو محور می باشد. در این راستا سعی بر گسترش تواناییهای دانشجویان در ابعاد مختلف کاری و حمایت از مشارکت دانشجویان در طرح های تحقیقاتی دانشگاه و خارج آن، مشارکت در کارگاه های آموزشی برگزار شده در دانشگاه، تاکید بر خودآموزی تئوریک و عملی برای تضمین کسب دانش و مهارت و تداوم آن در زمان تحصیل و پس از آن خواهد بود. در این دوره بر فعالیتهای عملی در عرصه تاکید ویژه میشود.

۱۰- شرایط و نحوه پذیرش در رشته*:

- قبولی در آزمون ورودی مطابق ضوابط و مقررات وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی می باشد.
- کلیه دارندگان مدارک دکتری عمومی پزشکی، دکتری عمومی داروسازی، دکتری عمومی دندانپزشکی، دکترای علوم آزمایشگاهی و یا کارشناسی ارشد کلیه رشته های علوم پزشکی مجاز به شرکت در آزمون مربوطه می باشند.
- مواد امتحانی و ضرایب آن به شرح زیر می باشد:

نام دروس	ضریب
اصول و مبانی بلایا و فوریت ها	۲
آمار زیستی و اپیدمیولوژی بلایا و فوریت ها	۲
بهداشت و درمان در بلایا و فوریت ها	۳
نظام سلامت ایران و جهان	۱
تئوریهای مدیریت و اصول مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی	۲
جمع	۱۰

* جهت کسب اطلاعات از آخرین تغییرات در مدارک تحصیلی موردپذیرش و مواد امتحانی و ضرایب آزمون ورودی هر سال تحصیلی، به دفترچه آزمون دکتری تخصصی (Ph.D) رشته های علوم پزشکی مربوط به آن سال تحصیلی مراجعه شود.

۱۱- رشته های مشابه در داخل کشور

رشته مشابه در این مقطع در کشور وجود ندارد.

۱۲ - رشته های مشابه در خارج کشور

دوره های آموزشی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی در زمینه بلايا و فوریت ها از سالهای گذشته در تعدادی از دانشگاه های معتبر دنیا با عناوینی بسیار متنوع ارائه می گردد. نام تعدادی از دانشگاههای ارائه دهنده این دوره ها به شرح زیر است:

1. University of George Washington, USA
2. Johns Hopkins University, School of Public Health, USA
3. Lund University, Sweden
4. University of Wisconsin. Madison, USA
5. UNC School of Public Health, USA
6. University of Copenhagen
7. University of Brussels, Belgium

۱۳ - شرایط مورد نیاز برای راه اندازی رشته

طبق ضوابط دفتر گسترش و ارزشیابی آموزشی پزشکی می باشد.

۱۴ - موارد دیگر:

ندارد.

